

אפשר לעזור?

על פי "שמונה מעלות בצדקה" לרמב"ם

מטרות:

1. לעמוד על היבטים שונים של קבלה ונתינה.
2. לבחון את מקומם במסגרת הפעילות במחויבות האישית.
3. לטפח מצבים של נתינה חברתית שלא מתוך עליונות ופטרונות.

- מטפחות לקשירת עיניים.
- 8 כרטיסיות גזרות – כמספר הקבוצות (נספח מס' 1).
- כרטיסי עבודה – כמספר הקבוצות (נספח מס' 2).
- בריסטולים.

מהלך ההפעלה

שלב א' - זוגות

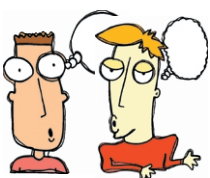
אפשר להתחיל במשחק פתיחה – מחלקים את המשתתפים לזוגות. קושרים לאחד מבני הזוג את העיניים והשני צריך להוליך אותו. כעבור דקה או שתיים מתחלפים השניים בתפקידים.

שלב ב' - במליאה

דין:

1. כיצד הרגשתם כ"מובילים"?
2. כיצד הרגשתם כ"מובילים"?
3. באיזה תפקיד הרגשתם נוח יותר?
4. איך רציתם שיובילו אתכם? האם היתה ביניכם תקשורת?
5. באילו מקרים בחיים אנחנו זקוקים לעזרה?
6. באילו מקרים בחיים אנחנו עוזרים לאחרים?

לפינה:

המטרה היא להגיע לסיפורים אישיים של מתן עזרה ובקשת עזרה ולהראות שכולנו לעתים זקוקים לעזרה ולעתים יכולים להעניק עזרה. להלן הצעה לסיכום הדיון:

ראינו, אם כן, שיש מקרים שבהם אנו זקוקים לעזרה ומקרים שבהם אנו עוזרים לאחרים. ישנן אפשרויות שונות להענקת עזרה. הרמב"ם עסק בסוגיה זו ודירג רמות שונות של נתינה. עכשיו נתנסה גם אנחנו בדירוג שכזה.

שלב ג' – קבוצתי (ניתן להתחיל את ההפעלה בשלב זה)

המליאה תתחלק לקבוצות בנות חמישה משתתפים.

כל קבוצה מקבלת את "שמונה מעלות בצדקה" על פי הרמב"ם, לא על פי הסדר (נספח מס' 1), ומתבקשת לסדר את סוגי הנתינה המופיעים על הכרטיסיות לפי הדירוג הראוי בעיניהם, להדביק אותן על גבי בריסטול ולנמק.

אחרי כן, המנחה יחלק לכל קבוצה את נספח מס' 2 לשם עריכת השוואה.

הקבוצה תדון בדומה ובשונה שבין הדירוג הקבוצתי לבין הדירוג של הרמב"ם, תוך ציון הקריטריונים שעל פיהם בוצע הדירוג.

שלב ד' – במליאה

הקבוצות יציגו את תוצריהן.

דיון:

1. איך מרגיש כל אחד מהצדדים (הנותן והמקבל) בכל אחת מהמעלות בצדקה של הרמב"ם?
2. האם הדירוג של הרמב"ם מקובל עליכם? נמקו.
3. אילו השלכות מעשיות יש לדיון בצדקה על העשייה בחברה שלנו כפרטים וכקבוצה?
4. אילו דרכים הייתם נוקטים כדי לסייע לנזקקים? מדוע?
5. תנו דוגמאות מפעילותכם במסגרת "המחויבות האישית" למצבים שבהם אתם נותנים ומקבלים.

נספח מס' 1

שמונה מעלות בצדקה - כרטיסי עבודה

לפניכם שמונה דרכים למתן צדקה. דרגו אותן לפי שיקול דעתכם, מהדרך הרצויה ביותר עד הדרך הפחות רצויה:

"הנותן צדקה לעניים ולא ידע למי נתן ולא ידע העני ממי לקח"

(הנותן אינו יודע למי נתן, המקבל אינו יודע ממי קיבל).

"שיתן לו אחר שישאל"

(שיתן לנזקק אחרי שביקש).

"שיתן לו בעצב"

(לצאת ידי חובה).

"שידע העני ממי נטל ולא ידע הנותן"

(המקבל יודע ממי קיבל, הנותן אינו יודע למי נתן).

"שיתן לו פחות מן הראוי בסבר פנים יפות"

(לא הכמות קובעת אלא דרך הניתנה).

"המחזיק ביד ישראל שמך (שנפל) ונותן לו מתנה או הלואה או עושה עמו שותפות או מפיציא לו מלאכה כדי לחזק את ידו עד שלא יצטרך לבריות לשאול"

(תומר בנזקק, מציע לו הלואה, עושה איתו שותפות או מציע לו עבודה).

”שידע הנותן למי יתן ולא ידע העני ממי לקח”

(הנותן יודע למי נתן, המקבל אינו יודע ממי קיבל).

”שיתן לו בידו קודם שישאל”

(שיתן לנזקק לפני שביקש).

נספח מס' 2

”שמונה מעלות בצדקה” לרמב”ם

שמונה מעלות יש בצדקה, זו למעלה מזו: מעלה גדולה שאין למעלה ממנה – זה המחזיק ביד ישראל שמך (שנפל) ונותן לו מתנה או הלוואה או עושה עמו שותפות או ממציא לו מלאכה כדי לחזק את ידו עד שלא יצטרך לבריות לשאול, ועל זה נאמר: ”והחזקת בו גר ותושב וחי עמך” (ויקרא כה, לה), כלומר: החזק בו עד (כדי) שלא יפול ויצטרך.

פחות מזה – הנותן צדקה לעניים ולא ידע למי נתן ולא ידע העני ממי לקח; שהרי זו מצווה לשמה, כגון לשכת חשאים שהיתה במקדש שהיו הצדיקים נותנים בה בחשאי והעניים בני טובים מתפרנסים ממנה בחשאי, וקרוב לזה – הנותן לתוך קופה של צדקה, ולא יתן אדם לתוך קופה של צדקה אלא אם כן יודע שהממונה נאמן וחכם ויודע להנהיג כשורה, כרבי חנניה בן תרדיון.

פחות מזה – שידע הנותן למי יתן ולא ידע העני ממי לקח, כגון גדולי החכמים שהיו הולכין בסתר ומשליכין המעות בפתחי העניים. וכזה ראוי לעשות, ומעלה טובה היא, אם אין הממונים בצדקה נוהגין כשורה.

פחות מזה – שידע העני ממי נטל ולא ידע הנותן, כגון גדולי החכמים שהיו צוררים המעות בסדיניהם ומפשילין לאחוריהם ובאים העניים ונוטלים כדי שלא תהיה להם בושה.

פחות מזה – שיתן לו בידו קודם שישאל.

פחות מזה – שיתן לו אחר שישאל.

פחות מזה – שיתן לו פחות מן הראוי בסבר פנים יפות.

פחות מזה – שיתן לו בעצב.